

Komentaras

2017 06 02

Vyriausybės mokesčių pokyčiai neišspręs nelygybės problemos Lietuvoje

Vyriausybės pasiūlytuose mokestinėse pertvarkose galima užtikti progresyvumo ir naštos mažinimo žemiausiam pajamų sluoksniui dvasią. Norint mažinti augančios pajamų nelygybės priežastis ir pasekmes, mokesčių sistema turėtų skatinti gyventojus savo jėgomis išlipti iš žemiausių pajamų sluoksnių, kartu optimaliai paskirstant socialines išmokas. Kol kas naujuose pasiūlymuose matosi tik antrasis, socialinių išmokų didinimo komponentas, kuris nelygybės problemas „apdengs lapais“, bet jų neišspręs. Kitaip tariant, vietoj to kad įteikti meškerę, prižadėsime alkstantiesiems kalną žuvies, o kartu per bortą išmesime visas turimas meškeres.

Vyriausybės siūlomi mokesčių sistemos pokyčiai mažina naštą mažiausiai uždirbantiems. Neapmokestinamojo pajamų dydžio didinimas ir išmokos auginantiems vaikus, pagerina mažas pajamas gaunančiųjų situaciją ir prisideda prie gimstamumo skatinimo. Todėl vyriausybės garsiai skelbiami pusė milijardo eurų socialinėms išmokoms ir skurdo mažinimui iš pirmo žvilgsnio atrodo neblogai.

Vis dėlto, papildomi 21-108 eurų per mėnesį neišspręs demografinės gimstamumo problemos Lietuvoje. Naštos palengvinimas mažiausiai uždirbantiems keliant NPD, ilguoju laikotarpiu nepakeis augančios nelygybės tendencijos. Norint auginti gimstamumą, reikia auginti vidurinę klasę ir suteikti galimybes gyventojams pasiekti stabilią finansinę būseną. Taip pat, norint užtikrinti mažėjančią pajamų nelygbę, reikia skatinti gyventojus savo jėgomis iškopti iš mažiausio pajamų sluoksnio.

Socialinė parama turi būti užtikrinta bet kurioje modernioje valstybėje. Vis dėlto, vyriausybė turėtų būti orientuota ne į gyventojų išlaikymą socialinėmis garantijomis - mažas pajamas gaunančiųjų prijungimą prie „gyvybės palaikymo“ sistemos. Vienas iš mokesčių politikos tikslų Lietuvoje turėtų būti mažinti gyventojų skaičių, kuriems toks „gyvybės palaikymas“ yra reikalingas.

Sudarant palankesnes mokestines sąlygas vidutines ir aukštesnes pajamas uždirbantiems gyventojams ir taip skatinant vidurinę klasę, augtų motyvacija dirbti ir trauktųsi žemiausias pajamas gaunančiųjų sluoksnis. Taip pat, natūraliai augančios pajamos ir didėjanti vidurinė klasė suneštų daugiau įmokų į valstybės biudžetą, kuriomis būtų galima efektyviau remti žemesniuosius socialinius sluoksnius.

Sprendžiant nelygybės problemą, Lietuvai vertėtų pasimokinti iš Latvijos, kur mokesčių progresyvumas įvedamas mažinant pajamų mokestį uždirbantiems iki 45 tūkst. eurų per metus. Džiugu, kad Lietuvoje skirsime 0,5 mlrd. eurų socialinėms išmokoms ir pensijoms. Bet tęsiant dabartinę politiką, ateityje ši išmokų suma tik didės, nors vidurinės klasės gyventojų, savo darbu sunešančių šiuos pinigus, skaičius mažės dėl prastų demografinių tendencijų ir nepakankamų paskatų kurti vertę.

Povilas Stankevičius

Analitikas

Ekonominių tyrimų departamentas | DNB Rinkų tarnyba

Tel. +370 698 52027